

“Mozart admirava Martín i Soler”

El director d'escena i musicòleg Juan Bautista Otero és, potser, la persona que més ha investigat la vida i obra de Martín i Soler. Otero ha estudiat cant i dramàtica musical a les millors escoles de música d'Europa com és la Schola Cantorum de Basilea on es va especialitzar en música medieval i barroca. Fundador de la Reial Companyia d'Òpera de Cambra de Barcelona ha recuperat obres desconegudes de Vivaldi, del compositor català del barroc Domènec Terradellas i del valencià Martín i Soler. D'aquest darrer autor va estrenar el mes de juny passat la cantata *Il Sogno*, al Palau de la Música de València.

—Martín i Soler va triomfar a Nàpols, Viena, Sant Petersburg, Londres... per què no va tornar mai a fer música a València?

—No sé per què no va tornar, però el compositor català Domènec Terradellas de principis del segle XVIII, tampoc ho va fer. Hi ha una sèrie de factors que ens semblen estranys però van influir molt en l'època. A banda de la qüestió laboral, en què els nobles encarregaven moltes obres als compositors i la incidència social de la música que era major sobretot a regnes com els italians o Àustria, en aquell temps l'origen nacional de cada compositor no era important. Ho era més estar adscrit a un gènere musical com l'italià, com feien compositors de tot l'arc mediterrani i que era un fet internacional. Martín i Soler mai signà com a Vicent, sinó com a Vincenzo, Martini, o Il Valenciano.

—Després del seu periple per Itàlia, arribà a Viena i conegué Mozart. Van arribar a ser amics?

—Estic segur que Martín i Soler i Mozart van tenir una relació professional creativa i de ben segur que es van trobar a la casa de Mariana Martínez, una compositora de l'època, que es trobava enfront del Burgtheater. Aquesta casa va ser un punt de trobada entre Martín i Soler i Mozart. Hi havia un cenacle creatiu important on també hi havia uns recels

EL TEMPS

Juan Bautista Otero ha recuperat algunes obres del compositor valencià.

“Martín i Soler és un dramaturg musical”

normals, però no fins al punt d'arribar a la rivalitat. Jo crec que es coneixien segur. El llibretista italià Da Ponte estava escrivint tres llibrets alhora per als tres compositors més importants de Viena en aquell moment: *El Assur* per a Salieri, *Don Giovanni* per a Mozart i *L'arbore di Diana* per a Martín i Soler. D'aquesta òpera, el mateix Da Ponte va reconèixer que va ser el llibret més important que va escriure mai.

—Es pot parlar aleshores de rivalitat creativa?

—Quan Martín i Soler arriba a Viena, Mozart no tenia la categoria que té ara i el valencià tenia un bagatge musical en aquest moment de dotze òperes ja escrites i que havien tingut un gran èxit. Aleshores Mozart ja coneixia l'obra del compositor valencià, i li devia professar una certa admiració perquè Martín i Soler és un innovador. Incorpora elements preromànics a la seua música, un fet que no presenten els compositors coetanis seus, ni a Itàlia ni a Viena.

—Mozart va copiar de les obres de Martín i Soler?

—El director alemany Arnold Östman, que és un dels directors amb qui he treballat per representar *L'arbore di Diana* i que coneix profundament l'obra de Mozart, ho reconeix. Ell veu elements a les obres de Martín i Soler sis o set anys abans que Mozart els introduïra, els mateixos!, a les seues òperes. El director Juan Luis Martínez, de la formació Estil Concertant i el concertí japonès de violí Hiro Kurosaki, amb qui van estrenar la cantata *Il Sogno* al Palau de la Música de València, també opinen el mateix. Per exemple, l'estructura del llibret, dels personatges, de *L'arbore di Diana* és una estructura que després Emmanuel Sikaneder pren per escriure *La flauta màgica*. Una altra característica de Martín i Soler que Mozart absorbeix és la utilització dels instruments de vent, que sedueixen el valencià en la seua estada a Nàpols i que Mozart recull.

—Quina és la principal aportació de Martín i Soler a la història de la música?

—Sens dubte, la seua capacitat escènica, perquè ell és un veritable dramaturg musical. I precisament aquest element és el que Mozart copia en les seues òperes. Martín i Soler té una emoció profunda a l'hora d'expressar tot el ventall de característiques dels personatges de les seues obres, que van del protagonista fins al personatge més secundari. El compositor valencià aconsegueix materialitzar aquestes emocions tan subtils mitjançant la fusió de música i escena, s'aconsegueix una unió entre l'expressió escènica i musical dels personatges. Manté una tensió des del principi fins al final de cada obra, una qualitat gens corrent en la música escènica de finals del segle XVIII. El mateix Joseph Haydn admirava del valencià la capacitat dramàtica. Sens dubte, Martín i Soler és un dels millors músics europeus del segle XVIII.

Mario Reyes